

Opschrift

Vergadering van 12 oktober 2023

Nummer: 2023_MV_00513

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Anton Vandaele: restanten van een volmolen in de Volmolenstraat

Raadslid(-leden):

Anton Vandaele - Groen

Bevoegd: Filip Watteeuw

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

Op woensdag 4 oktober was er op de VRT site een boeiend artikel te vinden over een opmerkelijke archeologische vondst in Gent. In de Volmolenstraat werd bij de start van wegenwerken een restant van een nog redelijk intact sluisstelsel gevonden dat vermoedelijk deel uitmaakte van een volmolen. Dit waren structuren die een belangrijke rol speelden bij de textielindustrie vanaf de late middeleeuwen, een opmerkelijke vondst om het zacht te zeggen! Gent heeft een rijke geschiedenis waarvan de rol van de textielbewerking en -handel tijdens de middeleeuwen zeer bekend is maar in de latere eeuw ook een belangrijk stempel zette op de stad. Je hoeft maar het industriemuseum te bezoeken om daarvan overtuigd te worden. In het artikel staat te lezen dat de volmolen waarschijnlijk uit de 18de eeuw afkomstig is.

In verband met deze vondst had ik graag enkele vragen gesteld:

Vraag:

1. Hoe is het archeologisch onderzoek verlopen?
2. Waren er vermoedens dat deze structuren hier te vinden waren?
3. Zijn er op dit moment plannen om deze vondst te bewaren? Welke mogelijkheden ziet u hier? Kan er eventueel gekeken worden deze muren bij de heraanleg van de straat te gebruiken en te integreren binnen het ontwerp.

Antwoord

Bedankt voor uw goed gedocumenteerde en opmerkelijke vraag. In 2020 is er op basis van een bureaustudie een archeologienota opgemaakt door de dienst Stadsarcheologie en Monumentenzorg. De bureaustudie, die aan de basis ligt van de archeologienota, bracht heel wat kennis over de volmolen en de bijhorende stuw naar boven. Het laat 18de-eeuwse stuwmolencolplex is op het cartografisch materiaal uit de 19de eeuw zichtbaar (Primitief Kadaster ca. 1835, Plan Gérard 1855, Gevaert en Van Impe 1877). Ook enkele oude foto's geven een beeld. De verzakkingen in het kasseidek bevestigden ook de aanwezigheid van bewaarde resten ondergronds in de oude gedempte Sint-Jansgracht. In het Programma van Maatregelen van deze archeologienota was er werfopvolging door een archeoloog voorzien op het moment dat de effectieve werken i.f.v. de aanleg zouden starten.

Het archeologisch terreinonderzoek startte op 2 oktober. Het wordt uitgevoerd door ADEDE, een bedrijf uit Gent dat o.a. archeologische onderzoeken met ingreep in de bodem uitvoert. ADEDE werkt conform het Programma van Maatregelen uit de archeologienota, dat bij de omgevingsvergunning voor de aanleg Cluster Nieuwpoortstraat als bindende voorwaarde is opgenomen.

Het deel van het gevonden stuwmolencolplex, dat zich onder de huidige rijbaan bevindt, is archeologisch vrij gelegd tot op grondwaterniveau. Alle gevonden stuwstukken worden nu archeologisch gedocumenteerd volgens de Code van Goede Praktijk. Na bemaling kan ook het dieper gelegen deel worden gedocumenteerd. Het gaat dan om de opbouw van de stuwvloer. Mogelijk rust die op bijkomende sporen uit de Middeleeuwen.

Omwille van de in het verleden aangelegde riolering was de graad van versterking niet gekend. De delen onder het huidige maaiveld van het stuwmolencolplex op de oude Sint-Jansgracht blijken nu goed bewaard. Dit was deel van een groter complex (sluis, molen, magazijnen) en is opgetrokken in 1779 en was actief tot eind 1892. De eigenaar die daaraan de basis lag was een zekere Louis 't Kindt.

Zonder kennis van de exacte ligging en staat van de resten van de stuw kon dit nog niet in het ontwerp geïntegreerd worden. Vandaag kennen we de staat en heeft de dienst Wegen de exacte opmeting van de blootgelegde structuur ontvangen van het archeologisch bureau. Daarmee kunnen we aan de slag. De dienst Wegen, bruggen en Waterlopen en de dienst Stadsarcheologie en Monumentenzorg zullen nu, op basis van de exacte inplanting en opmeting, onderzoeken of er een manier bestaat om de gevonden stuwstukken op een zinvolle manier te integreren of te bestemmen.

Dit kan op meerdere manieren:

1. De structuur is niet te combineren met de nieuwe aanleg van riolering en de bovenbouw => de structuur moet verwijderd worden en alles wordt ikv een klassiek archeologisch onderzoek wetenschappelijk gedocumenteerd. Verwijderde onderdelen (grote blokken arduin) kunnen opgeslagen worden en/of op een zinvolle manier herbruikt worden in de stad. Dit is niet wat we verkiezen.
2. Een deel van de structuur kan maximaal bewaard blijven in de ondergrond, in situ. Bovenste delen worden verwijderd en gedocumenteerd.
3. In het meest gunstige geval kan een betekenisvol deel van de structuur bewaard blijven in de onder- en bovengrond. Indien mogelijk zou dit een waardevolle integratie zijn van de vroegere locatie van een oude waterloop én een verwijzing naar het vroegere industriële proces van textielbewerking met een volmolen. Het

spreekt vanzelf dat ik een voorkeur heb voor dat laatste. Dan kunnen we ons erfgoed het beste waarderen.

We gaan natuurlijk geen delen herbouwen, dat zou een beetje vals zijn. Mij lijkt het waardevol om te onderzoeken welke delen op een gave en betekenisvolle manier behouden kunnen worden in de nieuwe aanleg. Sowieso is door Aquafin een grote collector en een regenwaterafvoer voorzien met grote diameters. Ook al zal het niet eenvoudig zijn hoop ik dat de diensten er in slagen om een deel te bewaren.

Ik ben alvast zeer tevreden en gerustgesteld om te merken dat de samenwerking tussen onze diensten, de archeologen en een privaat archeologiebureau vlot en resultaatgericht verloopt.
